

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/82613,Rayski-Jerzy.html>
2022-10-06, 12:01

Rayski Jerzy

RAYSKI Jerzy (6 IV 1917, Warszawa – 14 X 1993, Kraków),
fizyk. Syn Stefana i Wiktorii z domu Janota.

Po maturze zaczął studia na wydziale lekarskim UJ w Krakowie z zamiarem pracy po studiach w dziedzinie neurologii. Szybko jednak przekonał się, że znacznie bardziej interesuje go fizyka. Przeniósł się więc na wydział filozoficzny UJ. Wybuch II wojny światowej przerwał jego studia. Podczas okupacji przebywał w Tarnowie, pracując jako urzędnik, potem jako technik w tamtejszych firmach. Jednocześnie kontynuował studia w tajnym UJ. W 1944 zdał tajny egzamin magisterski, zatwierdzony w 1945 przez władze UJ po wznowieniu jego działalności.

Od 1 II 1945 do 30 XI 1946 R. był młodszym asystentem w Katedrze Fizyki Teoretycznej UJ. Potem przeniósł się na UW, gdzie został starszym asystentem w Zakładzie Mechaniki Teoretycznej W. Rubinowicza i pod jego kierunkiem uzyskał w 1947 stopień doktora na podstawie rozprawy o metodach usuwania rozbieżności w kwantowej teorii pola.

We IX 1947 na zaproszenie A. Jabłońskiego R. objął stanowisko zastępcy profesora i kierownika Katedry Fizyki Teoretycznej w UMK w Toruniu. Od V 1948 do IV 1949 przebywał w Zurychu, pracując z Wolfgangiem Paulim. Tematem prowadzonych badań było m.in. zagadnienie rozbieżności w rachunkach kwantowej teorii pola. R. zaproponował metodę regularyzacji wyrażenia na czteroprąd ładunku elektrycznego, co zostało podjęte przez Pauliego i Villarsa. Po powrocie do Torunia R. habilitował się. Zajął się badaniem oddziaływań pól z różnymi spinami. Z J. Rzewuskim stworzył w Toruniu aktywny ośrodek badań nad kwantową teorią pola.

W X 1957 R. powrócił do Krakowa na stanowisko profesora w

Katedrze Fizyki Teoretycznej, przemianowanej potem na Zakład Teorii Pola. Przez wiele lat prowadził badania idei unifikacji oddziaływań w fizyce oraz klasyfikacji cząstek elementarnych. Wydał dwie ważne monografie: *Foundations of Theoretical Physics* (1983) oraz *Essays on Physical Ideas* (1990), poświęcone zagadnieniom interpretacyjnym mechaniki kwantowej, teorii pola i teorii względności oraz problemom unifikacji. W pracy opublikowanej w 1993 zaproponował model określony w czasoprzestrzeni sześciowymiarowej, niezmienny wobec transformacji supersymetrii z ośmioma niezależnymi generatorami i zawierający nieabelowe pola cechowania. Praca *Evolution of Physical Ideas towards Unification* została opublikowana pośmiertnie w 1995.

R. był znakomitym wykładowcą, a także wybitnym popularyzatorem fizyki, wydał trzy książki oraz wiele artykułów. Otrzymał nagrodę „Problemów” za popularyzację wiedzy.

Wiele prac R. miało charakter pionierski, a niektóre były szeroko cytowane nawet po kilkudziesięciu latach od ich publikacji.

H. Arodź i B. Średniawa: *Jerzy Rayski (1917-1993)*, [w:] *Uniwersytet Jagielloński. Złota księga Wydziału Matematyki i Fizyki*, red. B. Szafirski, Kraków 2000, s. 521-28; B. Średniawa: *Jerzy Rayski (1917-1993)*, „Postępy Fizyki” 1994, t. 49; Archiwum IPN: akta paszportowe.

Andrzej Kajetan Wróblewski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)